

Attraktiv kust

Förslag på struktur och samordning av natur- och miljövården i norra Bohuslän



1 Mål och syfte

1:1 Övergripande projektbeskrivning

Projekt "Attraktiv kust - en tillväxtfaktor i norra Bohuslän" är inriktat på att ta fram kunskap, ny samverkan och metodutveckling för långsiktigt finansierade lösningar för en attraktivare kust. Projektet syftar till att bidra till en hållbar utveckling genom åtgärder för en renare och attraktivare miljö

1:2 Syfte och mål med utredning

Presentera en struktur och exempel på långsiktig finansiering av natur och miljövården som säkerställer en ren och attraktiv kust.

2 Inledning - läsanvisning

Först redogörs för ansvarsfrågan för städning av naturen. Lagar och aktörer beskrivs och diskuteras.

Därefter kopplas det lokala natur- och miljövårdsarbetet till politiskt beslutade överenskommelser och till de nationella miljö kvalitetsmålen. Detta görs för att visa på betydelsen av en fungerande natur- och miljövård.

Sedan presenteras förutsättningar för en långsiktig finansiering och samordnad natur- och miljövård. Här redovisas även viktiga synpunkter som framkommit under arbetets gång och som ytterligare måste klarläggas.

Sist redovisas ett förslag på struktur för en samordnad natur- och miljövård.

3 Ansvarsfrågan för städning av naturen

3:1 Nedskräpning i naturen

Sammanfattningsvis så gäller följande:

- Det är förbjudet att skräpa ned i naturen och principen är att förorenaren skall betala¹.
- Om man inte kan hitta den som skräpat ned så kan i vissa fall den som äger eller förvaltar marken bli ansvarig².

¹ Enligt miljöbalken 15 kapitel 30 § så gäller att: "Ingen får skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde eller insyn till." Detta gäller alla som skräpar ner på sådana platser, även fastighetsägaren, oavsett om det är ute i naturen eller inom bebyggda områden. (Prop. 1997/98:45, SFS 1998:808).

² Den som äger eller förvaltar mark kan ha ett ansvar för att städa efter allmänheten, till exempel om man bedriver en verksamhet som medför nedskräpning.

- Tillsynsmyndigheten kan förelägga den som skräpat ner att städa upp efter sig³. Nedskräpning är dessutom straffbar⁴.
- Om det är ett område utanför detaljplan där allmänheten får färdas fritt har i sista hand kommunen en skyldig att ”återställa platsen i sådant skick som med hänsyn till ortsförhållandena, platsens belägenhet och omständigheterna i övrigt tillgodoser skäligen anspråk”⁵.

Enligt det betänkande (SOU 1969:18⁶) och den proposition⁷ (Prop.1970:157) som ligger bakom bestämmelsen om kommunens skyldighet städa upp i naturen så har både staten och kommunerna ett ansvar för renhållning i naturen. Kommunerna fick ansvaret för renhållning i naturen där allmänheter får färdas fritt medan staten skulle motverka nedskräpningen genom effektiv information och därmed på sikt minska kommunernas kostnader för renhållningen.

Förslaget om ett vidgat kommunalt renhållningsansvar skulle ses mot bakgrund av de samtidigt föreslagna effektiva statliga insatserna på informationsområdet. Kommittén ansåg att det var realistiskt att utgå ifrån att kommunerna skulle vara beredda att acceptera ett utvidgat renhållningsansvar utan ett kontinuerligt och effektivt statligt stöd i form av en brett upplagd och långsiktig upplysningsverksamhet mot nedskräpning.

Ett specialfall som togs upp gällde de besvärliga problemen med nedskräpningen i naturen längs de allmänna vägarna. Kommittén för ett renare samhälle menade att denna nedskräpning i de flesta fall inte förorsakas av dem som bor i trakten och att ansvaret att städa mark längs vägområde kan inte rimligen läggas på fastighetsägare eller kommunerna utan bör ligga på väghållaren. En sådan bestämmelse infördes i den kommunala renhållningslagen och finns i dag i väglagen.

När det gäller skräp på stränderna så skriver man i betänkandet och i propositionen helt kort att fartyg och småbåtar orsakar nedskräpningsproblem längs stränderna, men man har inga ytterligare kommentarer.

Man bedömde att kostnaderna blir små för kommunerna, med undantag för kommuner med ett stort antal turister. Detta menade man skulle kunna lösas inom ramen för regionbildningar för flera kommuner och genom att statens

³ Miljöbalken, 26 kapitlet 9 §.

⁴ Miljöbalken, 29 Kapitlet 7 §.

⁵ 4 § Lag med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning (SFS 1998:814).

⁶ SOU 1969:18 Ett renare samhälle: betänkande och förslag av Kommittén för ett renare samhälle. Statens offentliga utredningar 1969:18. Stockholm, 1969.

⁷ Prop.1970:157. Proposition: Kommunal renhållningslag. Riksdagen 1970.

upplysningsverksamhet på sikt minskar problemet med nedskräpning i naturen. Det senare såg man som en viktig förutsättning för att man skulle kunna lägga ansvaret för renhållningen i naturen på kommunerna.

I propositionen påpekar man att enstaka betungande fall uppkomma för så kallade värdkommuner, det vill säga kommuner med ett stort antal turister. Man hänvisar till att detta i huvudsak kan lösas inom ramen för regionbildningar för flera kommuner. Även i detta fall skriver man att en viktig förutsättning för ställningstagandet om kommunernas ansvar för renhållningen är att staten beviljar tillräckliga medel för tillräcklig upplysningsverksamhet, så att på sikt även värdkommuns renhållningsproblem kan bli avsevärt reducerat⁸.

3:2 Havsmiljödirektivet, vattendirektivet och marint skräp

3:2:1 En miljökvalitetsnorm för god miljöstatus i havet

Enligt havsmiljödirektivet och havsmiljöförordningen ska en god miljöstatus upprätthållas eller uppnås i Nordsjön och Östersjön. Detta är en miljökvalitetsnorm enligt miljöbalken. Senast 2015 ska ett åtgärdsprogram utformat för att uppnå eller bevara en god miljöstatus vara utarbetat. Kravet på god miljöstatus i den marina miljön ska vara uppfyllt senast vid utgången av 2020.

Naturvårdsverket ska med stöd i kvalitetsbeskrivningarna i bilaga I till havsmiljödirektivet slå fast vad som kännetecknar en god miljöstatus i havet. I bilaga I finns ett antal så kallade kvalitetsbeskrivningarna som skall vara utgångspunkter för bedömningar av miljöstatusen. En sådan kvalitetsbeskrivning gäller marint skräp och den lyder: Egenskaper hos och mängder av marint avfall förorsakar inga skador på kustmiljön och den marina miljön.

En arbetsgrupp Task Group 10 har i sin rapport⁹ bland annat tagit upp frågan om vad som menas med ”skador” i detta sammanhang. Man nämner ekologiska skador, ekonomiska skador och sociala effekter. Med ekonomiska skador menas bland annat negativa effekter för turism, kostnader för strandstädning och skador på fiskeredskap och fångst. Med sociala effekter avses minskning av det estetiska värdet och risker för allmänheten. Det finns idag ingen konsensus om vad som är en acceptabel nivå av ekonomisk skada när det gäller marint skräp.

Frågan om god miljöstatus för kustvatten regleras i första hand genom vattendirektivet men där nämns inte marint skräp. Enligt havsmiljödirektivets inledande punkt 12 så gäller direktivet även för kustvatten när det gäller frågor som inte tas upp i vattendirektivet. Det innebär att havsmiljödirektivet gäller för marint skräp i kustvatten.

⁸ Prop.1970:157. Proposition: Kommunal renhållningslag. Riksdagen 1970.

⁹ European Union, IFREMER och ICES. Marine Strategy Framework Directive. Task Group 10 Report. Marine litter. April 2010

Kustvatten utgörs enligt vattendirektivet av allt område mellan land och en nautisk mil utanför baslinjen men direktivet ger ingen vägledning till var gränsen för kustvatten går i strandzonen. Ett vägledande dokument¹⁰ rekommenderar dock att kustvatten och övergångsvatten även omfattar tidvattenzonen från lägsta till högsta astronomiska tidvatten. Med en liknande utgångspunkt för Västerhavet där det inte främst tidvattnet utan vind och lufttryck som påverkar vattenståndet så gäller målet om god miljöstatus 2020 enligt havsmiljödirektivet även för strandområden upp till högvattennivå. Det marina skräpet ligger dock i huvudsak högre upp på stranden.

3:2:2 Skräp på stränderna - en källa för marin förorening

Även om skräpet ligger i en miljö som inte direkt omfattas av direktivet så är det ändå både en effekt av föroreningen i havsvattnet och en indikator för skräp i havsmiljön. Plastskräp på stränderna är dessutom en källa för förorening av havet. Till skillnad mot i havet är förhållandena på stränder mycket gynnsamma för sönderdelning av plast till allt mindre partiklar. Genom en kombination värme, ultraviolettt ljus och mekanisk nötning från sand och grus bryts plasten sönder till allt mindre partiklar som sedan kan sköljas tillbaka till havet genom inverkan av vågor och kraftigt regn. Plast på stränderna utpekades därför som en betydelsefull källa till små plastpartiklar i havet.¹¹

Förarbetena till nuvarande regler om renhållning i naturen anger olägenhet för närboende och andra eller skada för personer och egendom som skäl till att skräp i naturen skall tas bort¹². Insatserna mot nedskräpning i naturreservaten enligt skötselplan motiverar man framför allt med att skräpet kan skada de betesdjur som behövs för att hålla strandängarna öppna och att nedskräpade stränder kan göra reservaten mindre attraktiva för besökare. Idag har ny kunskap om ekologiska skador och risker medfört att marint skräp ses som ett av de stora miljöproblemen. Miljökvalitetsnormen för marint skräp i havsmiljödirektivet pekar ut detta som ett problem som måste lösas. Detta och att plast på stränderna anges vara en

¹⁰ European Union Common Implementation Strategy Working Group 2.4 (COAST). 2003. Final Draft Guidance on Coastal and Transitional Waters.

¹¹ Corcoran, P.L., Biesinger, M.C., Grifi, M., 2009. Plastics and beaches: a degrading relationship. Marine Pollution Bulletin 58, 80–84.

D.K.A. Barnes et al., Accumulation and fragmentation of plastic debris in global environments, Phil. Trans. R. Soc. B 27 July 2009 vol. 364 no.1526.

Eriksson C., Burton H. (2003) Origins and biological accumulation of small plastic particles in fur seals from Macquarie Island. *Ambio* 32(6). 380-384

Gregory, M.R., Andrady, A.L., 2003. Plastics in the marine environment. John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, pp. 379–401.

¹² Prop.1970:157. Proposition: Kommunal renhållningslag. Riksdagen 1970 (sidorna 35-36).

betydande källa för plastförorening av havet ger en helt ny dimension åt problemet med nedskräpningen av stränderna.

3:3 Förvaltning av naturreservat

Det är länsstyrelsen som ansvarar för att bilda naturreservat. Även kommuner kan bilda naturreservat. För varje naturreservat finns en skötselplan som beskriver hur området ska skötas för att naturvärdena ska bevaras och utvecklas. Det vanliga är att länsstyrelsen ansvarar för att förvalta statligt beslutade naturreservat och att kommunerna förvaltar de reservat som de beslutat om. Länsstyrelsen eller kommunen kan besluta att utse en annan förvaltare. Det kan vara en annan myndighet, juridisk person eller markägare. Förvaltarens huvuduppgift är att ansvara för den skötsel som framgår av skötselplanen.

Många reservat förvaltas av den kommun de ligger i. Det finns även reservat som förvaltas av stiftelser. I Västra Götalands län är Västkoststiftelsen den största naturreservatsförvaltaren. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

Normalt är det staten som finansierar skötseln i statligt beslutade reservat, medan kommunen bekostar skötseln i kommunala reservat. Skötseln av de statliga reservaten finansieras i huvudsak med de medel (vårdanslag) som Naturvårdsverket fördelar varje år till länsstyrelserna.

Att vara förvaltare innebär att man skall verkställa skötseln i reservaten enligt skötselplanen. Genom egna eller upphandlade åtgärder skall förvaltaren hålla de skyddade områdena i ett så gott skick som möjligt. För samtliga Natura 2000-områden är länsstyrelsen också ytterst ansvarig för att de utpekade värdena bevaras och att upprättade bevarandemål uppnås.

Vi skötselinsatser i naturreservat och andra områden måste hänsyn dessutom tas till om åtgärderna berörs av regler i fågeldirektivet, habitatdirektivet och miljöbalken. Enligt miljöbalken ska hänsyn tas när det gäller kulturresevat, naturminnen, biotopskyddsområden, särskilda djur- och växtskyddsområden, strandskyddet, skydd för hotade arter med mera.

i skötselplanerna för naturreservaten finns i många fall anvisningar om strandstädning. Dessa insatser motiverar man framför allt med att skräpet kan skada de betesdjur som behövs för att hålla strandängarna öppna och att nedskräpade stränder kan göra reservaten mindre attraktiva för besökare.

3:3:1 Naturreservat i norra Bohuslän

I norra Bohuslän finns 46 kustnära naturreservat samt Kosterhavets nationalpark. Den totala arean för de kustnära naturreservaten, Kosterhavets nationalpark oräknad, är cirka 18 000 hektar, varav nästan två tredjedelar är hav. Västkoststiftelsen förvaltar 34 kustnära reservat i norra Bohuslän, länsstyrelsen

förvaltar två och kommunerna nio reservat. Ett reservat förvaltas av Stiftelsen Åby Avelscentrum.

3:4 Fornminnen

Länsstyrelsen har tillsynsansvar för fornminnesvården. Det är inte tillåtet att röja runt fornminnen utan att ta särskild hänsyn. Enligt lag finns det inte krav på att någon röjning runt fornminnen måste ske, däremot finns tydliga regler för om röjning genomförs och hur denna skall gå till. Markägaren har ansvar för skötseln av fornminnen.

3:5 Västkuststiftelsen

Västkuststiftelsen (Stiftelsen för västsvenska fritidsområden) bildades 1962 av Göteborgs och Bohus läns landsting och Göteborgs stad. Man var bland annat inspirerade av Oslofjordens Friluftsråd. Västkuststiftelsens uppdrag är enligt stadgarna att: ”genom tillskapandet och förvaltandet av en fond åt nuvarande och kommande generationer bevara för friluftslivet värdefulla strand- och strövområden, öar och holmar i Västsverige ävensom för den västsvenska naturen och landskapsbilden i övrigt värdefulla eller karaktäristiska områden”. Stiftelsen äger idag drygt 3 500 hektar mark.

Från Länsstyrelsen i Västra Götalands län har stiftelsen ett uppdrag som naturvårdsförvaltare för cirka 200 naturreservat. Dessutom äger och förvaltar man 10 naturreservat i Halland.

Det fortlöpande arbetet utgörs bland annat av att mark- och skogsvård, till exempel hävd av kulturmarker, åtgärder för god tillgänglighet, guidning och annat arbete för att sprida information.

Västkuststiftelsens huvudmän är Västra Götalandsregionen, Region Halland och Göteborgsregionens kommunalförbund. Stiftelsens intäkter består i huvudsak av anslag från huvudmännen samt ersättning från länsstyrelsen för förvaltningen av naturreservaten. Stiftelsens intäkter och utgifter var år 2008 cirka 32 miljoner kr (Verksamhetsberättelse 2008). Västkuststiftelsens utgifter för förvaltningen av de kustnära naturreservaten i norra Bohuslän var år 2008 cirka 4 miljoner kr.

3:5:1 Skärgårdsrenhållningen

En del av Västkuststiftelsens verksamhet är skärgårdsrenhållningen, med skötsel av de ”sopmajor” (sjöbodor med soprum och toalett) som finns i ett 70-tal bohuslänska naturhamnar. I norra Bohuslän finns 41 av dessa sopmajor. Verksamheten genomförs med särskilda medel från Västra Götalandsregionen. Västkuststiftelsen svarar för tömning och kompostering av latrin och transporter av sopor till av kommunen anvisad kaj. Kommunerna ansvarar för avfallet därefter. Skärgårdsrenhållningen (drift och underhåll) kostade 1 671 000 kr år

2008. Kostnaden för sopmajorna i norra Bohuslän kan uppskattas vara cirka en miljon kronor årligen.

4 Kopplingen mellan strukturplanen, besöksnäringstrategin, miljömålen och en attraktiv kust

4:1 Besöksnäringstrategin

Den första versionen av den Strategiska planen för utvecklingen av besöksnäringen i norra Bohuslän antogs i juni 2006 av fullmäktigeförsamlingarna i norra Bohuslän. Den gemensamma visionen omfattar bland annat att kvalitet, mångfald, kunskap, gott värdskap och varierat boende är framgångsfaktorer för utvecklingen. Vidare fastslås att vi ska bygga och planera samhället för de som bor här och utveckla kultur- och miljövärdena.

Vidare står det i dokumentet att kommunerna skall framstå som förebilder för näring och andra aktörer inom besöksnäringen avseende samarbete.

4:1:1 Överenskommelserna i besöksnäringstrategin

För att uppnå visionen har kommunerna i norra Bohuslän beslutat om följande överenskommelser som har betydelse för en attraktiv kust:

- att besöksnäringen i norra Bohuslän skall vara baserad på ett ekologiskt tänkande, bevara den biologiska och maritima mångfalden samt unika kulturvärden.
- Att en hållbar fysisk planering är en grundläggande del av besöksnäringens tillväxt och utveckling.
- Att våra unika kultur- och naturvärden på land och i hav och sjö även skall finnas kvar för kommande generationer.
- Att värna kustzonen, så att den är och förblir tillgänglig för kommuninvånare och besökare samt kommande generationer.
- Att det offentliga rummets estetiska kvaliteter och proportioner, material, kulörer och ljusföreling skall ge en positiv upplevelse och välbefinnande.
- Att planera för långsiktig ekonomisk hållbar samhälle ut individ och samhällsperspektiv.

- Att verka för ett öppet landskap genom riktade insatser

4:2 Kustzonsprojektet

I kustzonsprojektet definierades de värden och kvaliteter som skapar attraktivitet för boende och besökare; naturen och landskapsbilden, kulturhistoriska värden och levande kustsamhällen.

Samtidigt konstaterades att vissa värden hotas av ett högt exploateringsstryck och konsumtion av mark och vatten i kustzonen. För att skydda de attraktiva värdena ska kommunerna i norra Bohuslän bland annat arbeta för att stärka de kvaliteter som ger attraktivitet med fokus på en hållbar resursanvändning och de nationella miljökvalitetsmålen.

Kommunerna understyrker också betydelsen av samverkan som stärker, tydliggör och effektiviserar den gemensamma utvecklingen för norra Bohuslän

Strukturbilden delades upp i olika områden med olika karaktär och behov utgående från sina förutsättningar. Inom varje delstruktur antog fullmäktigeförsamlingarna i norra Bohuslän 2009 ett antal överenskommelser som vägledning för kommunernas framtid arbete.

4:2:1 Överenskommelserna i kustzonsprojektet

Öppet hav

- att öppet hav utgör gränsöverskridande vatten vilket innebär nationella och globala hänsyn.
- Att resursanvändning skall ske med miljömålen i fokus. Fiske, sjöfart och energiproduktion är viktiga prioriteringar för våra kommuner.
- Att risker i samband med sjöfart ska uppmärksammas

Skärgård

- att skärgården utgör basen för våra unika natur- och kulturvärden även i ett nationellt perspektiv.
- Att en levande skärgård utgör en av de viktigaste förutsättningarna för vår attraktionskraft.
- Att allmänheten ska ha tillträde till strandzonen.
- Att naturbruk ska ske med hänsyn till de stora natur- och kulturvärden som skärgården utgör.
- Att risker i samband med sjöfart ska uppmärksammas

Kustnära områden

- Att vattenkontakten utgör en av de viktigaste förutsättningarna för besöksnäringen, havsanknutna yrkesverksamheter inkl sjöfart och ett attraktivt boende och därför skall allmänhetens tillträde till strandzonen säkerställas
- Att tydliggöra, sprida kunskap om och bevara och utveckla de natur- och kulturvärden som de kustnära områdena hyser.
- Att kustnära området rymmer stora naturresurser som skall utvecklas för naturbruk

Infrastruktur

- Verka för mellankommunala gång- och cykelstråk.
- Utveckla möjligheterna för sjöfart och båtliv.

Inland

- att utveckla boendemiljöer, verksamhetsmiljöer och besöksnäringen i inlandet.
- Att inlandet rymmer höga natur- och kulturvärden som ska värnas och utvecklas för friluftsliv och besöksnäringen.

4:3 Miljömålen

Fyra nationella miljömål har visat sig ha störst koppling till överenskommelserna i strukturplanen och besöksnäringstrategin för att säkerställa en attraktiv kust. De fyra miljömålen är Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

4:3:1 Hav i balans samt levande kust och skärgård

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Det nationella miljömålet tillsammans med de regionala delmålen om att skydda marina miljöer, bevara och utveckla kulturarv och odlingslandskap, minska bifångster och anpassa uttaget av fisk samt minskat buller och utsläpp från båttrafiken utgör de naturliga förutsättningar som är nödvändiga för att säkerställa en attraktiv kust.

4:3:2 Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Lite förvånande återfinns miljömålet ett rikt odlingslandskap bland de miljömål som bedöms ha en betydande koppling till en attraktiv kust. Anledning är främst att en attraktiv kust även innebär att natur- och kulturmiljön i det kustnära området bevaras och utvecklas. Det öppna landskapet är viktigt för kustens attraktivitet och är en viktig del i områdets naturmiljö och kulturarv.

De regionala delmålen handlar om skötsel av ängs- och betesmarker, bevarande och nyskapande av småbiotoper, skötsel av kulturbärande landskapsegment, genetiska resurser hos husdjur och kulturväxter, lantbrukets ekonomibyggnader samt en ökad ekologisk produktion av livsmedel.

Speciellt kopplingen mellan skötsel av ängs- och betesmarker och en ökad ekologisk produktion av livsmedel är intressant.

4:3:3 God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

God bebyggd miljö är ett brett miljö kvalitetsmål som omfattar många aspekter som har koppling till en attraktiv kust. Främst kan nämnas delmålen planering för kulturhistoriska och estetiska värden och skydd för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

4:3:4 Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Miljömålet ett rikt växt- och djurliv är ganska generellt och övergripande och understryker vikten av att bevara den biologiska mångfalden för att uppnå hälsa, livskvalitet och välfärd. På samma grunder står och faller även förutsättningarna att säkerställa en attraktiv kust.

5 Förutsättningar för en långsiktig finansiering av natur- och miljövården

Utgångspunkten är att det är förbjudet att skräpa ned i naturen och principen är att förorenaren betalar. Kommunerna har ansvaret för renhållning i naturen där allmänheten får färdas fritt medan staten skall motverka nedskräpningen genom upplysningsverksamhet och därmed på sikt minska kostnaderna för kommunerna.

Havsmiljödirektivet omfattar marint skräp och där god miljöstatus innebär att egenskaper och mängder av marint avfall inte förorsakar skador på kustmiljön och den marina miljön. Med skador menas ekologiska skador, ekonomiska skador och sociala effekter. Idag har ny kunskap om ekologiska skador och risker medfört att marint skräp ses som ett av de stora miljöproblemen.

Den nya kunskapen om ekologiska skador av marint skräp, i första hand mikroplaster, ger nya möjligheter för att hitta en långsiktig finansiering. Havsmiljödirektivet innebär ett nationellt åtagande och borde även innebära ett nationellt ekonomiskt ansvar.

En väl fungerande natur- och miljövård har stöd i de lokala strategidokumenterna som är framtagna för besöksnäringen och för planering av mark och vatten. En väl fungerande natur- och miljövård har också tydligt stöd i de nationella miljö kvalitetsmålen. Arbetet med att natur- och miljövård främjar flera av de värden och kvalitéer norra Bohusläns attraktivitet grundas på och en utebliven satsning innebär att flera av de unika värdena riskerar att försämrans med sociala, ekonomiska och ekologiska konsekvenser som följd.

Praktiskt arbete kopplat till strategiska överenskommelser underlättar kontinuitet och planering av verksamheten. Det tydliggörs vilka överenskommelser och miljömål kommunerna arbetar med. Den praktiska natur- och miljövården kan också tydligare kopplas till de kommunala naturvårdsplanerna.

En strukturerad natur- och miljövård som är kopplad till åtgärder för att uppfylla de nationella miljömålen borde ge större möjligheter till nationella bidrag. En satsning på natur- och miljövården visar att kommunerna tar sitt ansvar för en attraktiv kust vilket också borde ge större möjligheter att få turismnäringen att bidra ekonomiskt.

6 Förutsättningar för en samordnad natur- och miljövård

Antagna överenskommelser understryker vikten av att kommunerna framstår som förebilder för näring och andra aktörer inom besöksnäringen avseende samarbete.

Samverkan stärker, tydliggör och effektiviserar den gemensamma utvecklingen för norra Bohuslän

Kommunerna behöver definiera vad som ska ingå i en samordnad natur- och miljövård. Förutom det praktiska arbetet bör man överväga att samordna uppföljningen och utvärderingen kopplat till beslutade strategiska överenskommelser och miljömålen. Går det att få samsyn om nivån på skötseln?

- Skötsel av kustlinjen
- Skötsel av betesmarker
- Skötsel av leder/friluftsanläggningar
- Skötsel av kulturmiljöer/fornlämningar

Ett hjälpmedel vid en samordning är att ett gemensamt underlag läggs in på GIS. Som det är idag har varje kommun bara tillgång till kartunderlag inom den egna kommunens gränser. Vid en samordning bör alla kommunerna ha tillgång till varandras kartor. Detta sker smidigast med införandet av en gemensam databas.

Objektbunden information inlagt på GIS underlättar både det praktiska arbetet och planeringen. Följande punkter är exempel på information som kan läggas in för natur- och miljövårdsobjekt

- Datum för senaste röjning/städning
- Skyddsvärd natur
- Kontaktperson tel. nr. Ex v. till västkuststiftelsen, länsstyrelsen.
- Hur ofta man ska röja/städa
- Attraktiva besöksmål.
- Nivå på röjning/städning (hur bra ska det städas)
- Länka dokument (skötselplaner).
- Fornminnen

7 Förslag på struktur för en samordnad natur- och miljövård

Strukturen utgår från att kommunerna fortsatt måste ges möjlighet att bestämma vad som skall utföras utan samordning. Strukturen måste också ge möjlighet till att använda kommunal arbetskraft och att utveckla arbetsmarknadsenheterna.

Förslaget innebär kortfattat att:

- *Ansvariga och utförare i de enskilda kommunerna beslutar vad som ska utföras på egen hand.*
- *Ansvariga inom kommunerna samordnar och prioriterar övriga åtgärder och insatser tillsammans med Västkuststiftelsen och eventuella andra aktörer.*
- *Gemensam arbetsledning med beställarbefogenheter samordnar det praktiska arbetet.*

- *I första hand används arbetskraft från kommunerna.*
- *I vissa fall används extern personal/entreprenörer*

För att genomföra samordningen är det nödvändigt med en tydlig ansvarsfördelning inom kommunerna som talar om vilken funktion som har mandat att representera kommunen i den gemensamma gruppen.

Det behövs också någon form av beslut eller överenskommelse om gemensam arbetsledning med beställarbefogenheter för det samordnade arbetet.